

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETO ETNOLOGIJOS MOKSLO KRYPTIES
MOKSLO DOKTORANTŪROS PROCEDŪRŲ**

2016 m. lapkričio 22 d. Nr. SP-24

Vilnius

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (toliau – Kontrolierius), vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 18 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. XI-1583 „Dėl Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos įsteigimo ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų patvirtinimo“, 13.1 papunkčiu ir išnagrinėjęs Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2016 m. birželio 6 d. gautą K. S. (toliau – pareiškėjas¹) skundą (toliau – skundas) dėl galimo Vytauto Didžiojo universiteto (toliau – VDU) Kultūros studijų ir etnologijos katedros (toliau – VDU KSEK) dėstytojų neetiško elgesio su doktorantais bei pateiktą medžiagą,

n u s t a t ė:

Pareiškėjas skunde nurodė, kad 2008 m. įstojo į neakivaizdines etnologijos krypties doktorantūros studijas, kurias kuruoja VDU KSEK. Nuo 2010 m. rugsėjo mėnesio (esant 3-iaame kurse) katedra, pareiškėją „išskirdama iš kitų studentų, pradėjo <...> psichologiškai spausti, kad [pareiškėjas] 3 kurse [pabaigtų] rašyti disertaciją“. Todėl pareiškėjas „dėl <...> psichologinio spaudimo katedroje, bei sveikatos problemų“ nuo 2011 m. gruodžio 1 d. iki 2015 m. gruodžio 1 d. buvo akademinėse atostogose. Skunde nurodoma, kad jam grįžus įvyko dvi atestacijos (2016 m. sausio 28 d. ir 2016 m. kovo 30 d.), kuriose „buvo tyčiojamasi iš [pareiškėjo], iš [pareiškėjo] darbo, aiškinama, jog [turi] pasikeisti temą, parašyti viską iš naujo“. Nors pareiškėjas savo tyrimų rezultatus yra paskelbęs 3-uose straipsniuose, 2016 m. sausio 28 d. atestacijos metu buvo įpareigotas iki 2016 m. kovo 15 d. pateikti dar vieną mokslinį straipsnį. Taip pat skunde nurodoma, kad pareiškėjo darbo vadovas A. M.² „ne vadovauja, o [pareiškėją] psichologiškai terorizuoja“, „nė karto [jis] nedirbo, neaptarinėjo darbo“, todėl pareiškėjas pateikė skundą VDU rektoriui ir pareiškėjui buvo paskirtas konsultantas. Pareiškėjo manymu, „yra [žlugdomas] specialiai“, kad „būtų galima pasivogti

¹ Kontrolieriaus sprendimo tekste „pareiškėjas“ apibendrintai, nesiejant su pareiškėjo lytimi, vadinamas vyriškosios giminės daiktavardžiu.

² Vardas ir pavardė yra žinomi Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriui.

[pareiškėjo] tyrimų duomenis, [pareiškėjo] pateikėjų duomenis, [pareiškėjo] lenteles, interviu ir paskui panaudoti, rašant naujus projektus“.

Pareiškėjas skunde pateikė dar septynių doktorantų pavyzdžius, kurie VDU KSEK buvo „tendencingai žlugdomi ir persekiojami“, todėl disertacijas apsigynė tik per penkerius metus.

Skunde prašoma ištirti, „kodėl Vytauto Didžiojo universitete nesugebama laikytis akademinės etikos reikalavimų, kodėl persekiojami studentai, ir kodėl jiems liepiama perrašyti disertacijas“, „kodėl buvo taškomi doktorantūros pinigai negabiems studentams“. Prašoma „pradėti tyrimą, taip pat gaunant detalius duomenis, kiek doktorantų buvo sužlugdyta“.

2016 m. birželio 8 d. (rašto Nr. S-241) Kontrolierius kreipėsi į pareiškėją dėl skundo nagrinėjimo pradėjimo ir paprašė „pateikti diskriminacinio pobūdžio elgesį įrodančią informaciją (pvz., susirašinėjimas su darbo vadovu, komisijos nariais ir kt.)“.

2016 m. birželio 9 d. (rašto Nr. G-394) pareiškėjas, atsakydamas į Kontrolieriaus raštą, persiuntė VDU KSEK vedėjo ir dėstytojo L. A. ir doktoranto mokslinio vadovo A. M. susirašinėjimą su pareiškėju el. paštu, VDU sudarytą pareiškėjo pagrindinių mokslinių publikacijų sąrašą, 2016 m. sausio 28 d. VDU KSEK posėdžio protokolą ir Vytauto Didžiojo universiteto su Klaipėdos universitetu, Lietuvos istorijos institutu Etnologijos mokslo krypties doktorantūros komiteto (toliau – Komitetas) posėdžio protokolą bei 2016 m. vasario 11 d. VDU Rektoriui pateiktą prašymą „spręsti susidariusią situaciją, kai vadovas nevadovauja, arba melagingai patarinėja, bei neskaito disertacijos pataisymų. Dėl trukdymo studijuoti ir įvykdyti doktorantūros studijų programą. Dėl konsultanto paskyrimo“.

2016 m. birželio 23 d. (rašto Nr. S-262) Kontrolierius kreipėsi į pareiškėją, kviesdamas atvykti į Tarnybą pasikalbėti apie pareiškėjo pateikto skundo aplinkybes. Laikas buvo suderintas š. m. liepos 8 d., tačiau pareiškėjas neatvyko.

2016 m. liepos 8 d. (rašto Nr. G-415) pareiškėjas pranešė, kad negalėjo dalyvauti „dėl labai didelio užimtumo profesinė prasme“ ir papildomus klausimus paprašė užduoti el. paštu.

2016 m. rugpjūčio 22 d. (rašto Nr. S-302) Kontrolierius kreipėsi į VDU KSEK vedėją ir dėstytoją L. A., kviesdamas atvykti į Tarnybą ir prašydamas „pateikti visus dokumentus, susijusius su [pareiškėjo] doktorantūros studijomis (pvz., posėdžių protokolai, garso įrašai, atestacijų protokolai, susirašinėjimai ir kt. naudinga medžiaga)“.

2016 m. rugpjūčio 23 d. (rašto Nr. G-438) L. A., atsakydamas į Kontrolieriaus prašymą, pateikė pareiškėjo VII–VIII semestrų ataskaitas, VDU KSEK protokolus, Komiteto protokolus, Universiteto įsakymus dėl doktoranto veiklos ir doktoranto skundą-prašymą dėl konsultanto paskyrimo.

2016 m. rugpjūčio 22 d. (rašto Nr. S-303) Kontrolierius kreipėsi į doktoranto mokslinį vadovą A. M. dėl kvietimo atvykti į Tarnybą, pasikalbėti dėl pareiškėjo doktorantūros studijų. 2016 m. rugpjūčio 24 d. Tarnyboje įvyko susitikimas su doktoranto moksliniu vadovu, Kontrolieriui buvo pateikti vadovo ir pareiškėjo susirašinėjimai el. laiškais (nuo 2015 m. balandžio 17 d. iki 2016 m. rugpjūčio 4 d.).

2016 m. rugpjūčio 22 d. (rašto Nr. S-304) Kontrolierius kreipėsi į VDU rektorių prašydamas „paaiškinti, kaip buvo sureaguota į [doktoranto] [K. S.] raštą, skirtą Vytauto Didžiojo universiteto rektoriui, „Prašymas spręsti susidariusią situaciją, kai vadovas nevadovauja, arba melagingai patarinėja, bei neskaito disertacijos pataisymų, dėl trukdymo studijuoti ir įvykdyti doktorantūros studijų programą. Dėl konsultanto paskyrimo“. Kokių priemonių buvo imtasi atsižvelgiant į pareiškėjo kreipimąsi?“

2016 m. rugpjūčio 25 d. (rašto Nr. G-443) VDU, atsakydamas į Kontrolieriaus prašymą, nurodė, kad pirmiausia su raštu buvo supažindintas Komitetas. 2016 m. kovo 7 d. „doktorantūros komiteto posėdyje vyko diskusija su [doktoranto] [moksliu vadovu] [A. M.] ir [doktorantu] [K. S.]

Siekiant sėkmingos [doktoranto] [K. S.] doktorantūros studijų pabaigos ir kokybiškos daktaro disertacijos parengimo bei atsižvelgiant į 2016 m. vasario 11 d. [K. S.] rašte išdėstytą prašymą, <...> doktorantūros komitetas [doktorantui] paskyrė mokslinį konsultantą – [T. K.]

<...>

Norime pažymėti, kad 2016 m. vasario 11 d. [K. S.] rašte išdėstyta prašyme „spręsti susidariusią situaciją, kai vadovas nevadovauja, arba melagingai patarinėja, bei neskaito disertacijos pataisymų, dėl trukdymo studijuoti ir įvykdyti doktorantūros studijų programą“ yra pateikta tik asmeninė [doktoranto] nuomonė, kuri neatitinka realios situacijos“.

Prie 2016 m. rugpjūčio 25 d. VDU rašto buvo pridėta 2016 m. kovo 7 d. Komiteto posėdžio protokolo išrašo kopija ir 2016 m. kovo 8 d. mokslo prorektorės įsakymo Nr. MD-033 kopija. Pažymėtina, kad VDU atsiųstame rašte yra nurodoma, jog diskusija dėl susiklosčiusios situacijos vyko su doktorantu ir jo moksliniu vadovu A. M., tačiau posėdžio protokole šie asmenys nėra nurodyti.

2016 m. rugpjūčio 24 d. (rašto Nr. S-306) Kontrolierius pakartotinai kreipėsi į pareiškėją, kviesdamas atvykti į Tarnybą, aptarti pateikto skundo aplinkybių. 2016 m. rugpjūčio 30 d. (rašto Nr. G-447) pareiškėjas, atsakydamas į Kontrolieriaus raštą, pranešė, kad atvykti į Tarnybą negalės. Taip pat pareiškėjas prie el. laiško pridėjo VDU skirtą reikalavimą „dėl disertacijos [vadovo] [A. M.] nušalinimo nuo vadovavimo“, kuriame yra prašoma nušalinti disertacijos vadovą ir į jo vietą paskirti konsultantą T. K., „nes [jis] yra [kompetentingas], su [pareiškėju] dirba, [pareiškėjui] padeda, [pareiškėjo] neterorizuoja, ir yra [suinteresuotas] rezultatu – disertacijos apgynimu“; nušalinimo procesą prašoma įgyvendinti „remiantis proporcingumo ir humaniško principais“.

2016 m. rugsėjo 2 d. Tarnyboje įvyko susitikimas su VDU KSEK vedėju ir dėstytoju L. A. dėl skundo aplinkybių. Tarnybos turėta informacija buvo papildyta L. A. ir pareiškėjo el. laiškais, VDU Etnologijos mokslo krypties mokslo doktorantūros reglamentu (patvirtinta VDU Senato 2011 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 5-23) (toliau – Reglamentas), 2016 m. birželio 6 d. – 2016 m. rugpjūčio 22 d. doktoranto darbo ataskaita, 2016 m. rugpjūčio 25 d. atestacijai teiktais darbo vadovo ir konsultanto atsiliepimais apie disertaciją ir nuoroda į publicistinį straipsnį savaitraštyje „Laisvas laikraštis“, kuriame yra skelbiama su skundu susijusi informacija.

2016 m. rugsėjo 2 d. (rašto Nr. S-316) Kontrolierius, įvertinęs didelę skundo medžiagos apimtį ir skundai nagrinėti reikalingų aplinkybių trūkumą, pakartotinai kreipėsi į pareiškėją, kviesdamas atvykti į Tarnybą.

2016 m. rugsėjo 12 d. (rašto Nr. S-319) Kontrolierius kreipėsi į pareiškėjui paskirtą disertacijos konsultantą T. K., kviesdamas atvykti į Tarnybą „pasikalbėti dėl [doktoranto] [K. S.] disertacijos“.

2016 m. rugsėjo 12 d. įvykusiame susitikime pareiškėjas dar kartą patvirtino, kad disertacijos „[vadovas] melavo, melagingai patarinėjo, kenkė“, „per akademines dirbau [pats], nes su [juo] jokio ryšio nebuvo“, neeilinėje atestacijoje „liepė manęs neatestuoti“. Pareiškėjas teigė, kad VDU KSEK dėstytojais neetiškai elgiasi, menkina ir bando sužlugdyti doktorantus.

2016 m. rugsėjo 13 d. T. K. telefonu informavo, kad į Tarnybą neatvyks.

Atsižvelgdamas į susiklosčiusią situaciją, 2016 m. rugsėjo 14 d. (rašto Nr. S-321), Kontrolierius paprašė T. K. „pateikti asmeninį, kaip konsultanto, [doktoranto] [K. S.] disertacijos vertinimą, nurodant minėtos disertacijos atitikimą disertacijoms taikomiems reikalavimams“.

2016 m. rugsėjo 16 d. (rašto Nr. G-466) gautas T. K. atsiliepimas, kuriame rekomenduojama leisti disertaciją ginti. Atsiliepime pažymėta, kad „disertacijos lygis <...> ženkliai išaugo dėl pagerėjusio kiekybės ir kokybės santykio. Kiekybė (virš 300 psl.) pati savaime nebūtų vertinga, jei jos turinys nebūtų suvaldytas, bet pagiriant [doktoranto] [K. S.] pastangas, šio darbo tekstas, su jo maksimaliai disertacijai išaugusia apimtimi, dabar labiau aiškus tiek struktūros, tiek taikomosios teorijos atžvilgiu. Todėl vietoje apimties kritikos siūlau ją vertinti <...>. Šio darbo patobulinimui siūlyčiau išryškinti lyginamąjį metodą <...>. Lyginamoji analizė galėtų lydėti šią disertaciją nuo pat jos pradžios. To prašo ir pats disertacijos pavadinimas“.

2016 m. spalio 18 d. (rašto Nr. S-359), atsižvelgdamas į tai, kad pareiškėjas pateikė nepasirašytą mokslinių publikacijų sąrašą, Kontrolierius kreipėsi į Lietuvos akademinės elektroninės bibliotekos (toliau – eLABa) konsorciumo valdybos pirmininkę L. Bloveščiūnienę, prašydamas pateikti etnologijos mokslo krypties doktoranto K. S. mokslo publikacijų sąrašą.

2016 m. spalio 21 d. (rašto Nr. G-513) gautas atsakymas iš eLABa konsorciumo pirmininkės L. Bloveščiūnienės, kuri informavo, kad „remiantis Konsorciumo sutartimi bei eLABa nuostatais, kiekviena institucija yra savo duomenų valdytojas ir tvarkytojas, todėl eLABa valdyba negali pateikti duomenų, susijusių su konkrečia situacija“. Tačiau dėl rašte „prašomos informacijos kreipiausi į VDU mokslo prorektorę prof. J. Kiršienę. Ji informavo, kad <...> LRAEPK tarnybai bus atsiųsta reikalinga informacija“.

2016 m. spalio 24 d. (rašto Nr. G-514) VDU atsiuntė pareiškėjo mokslo publikacijų sąrašą. Pažymėtina, kad rašte nurodyta: „[doktorantas] [K. S.] buvo [priimtas] į doktorantūros studijas 2008-09-01. <...> 2016-08-31 pasibaigus doktorantūros studijų laikotarpiui, [doktorantas] [K. S.] [išbrauktas] iš doktorantūros studijų, su teise apsiginti daktaro disertaciją per 12 mėn.“

2016 m. spalio 28 d. (rašto Nr. S-375) Kontrolierius kreipėsi į VDU dėl papildomos informacijos ir paprašė nurodyti:

„1. [doktoranto] [K. S.] išbraukimo iš doktorantūros studijų, kaip nurodyta 2016 m. spalio 24 d. rašte Nr. 1-455, priežastį;

2. Kultūrų studijų ir etnologijos katedros (protokolo Nr. 2) 2016 m. sausio 28 d. sprendimo įpareigoti [K. S.] parengti mokslo publikaciją disertacijos tema teisinį pagrindą.“

2016 m. lapkričio 7 d. (rašto Nr. G-547) VDU pateikė atsakymą, kuriame pažymima, kad „[K. S.] [išbrauktas] iš doktorantūros sąrašų pasibaigus doktorantūros studijų laikotarpiui, su teise gintis daktaro disertaciją per 12 mėnesių“. Nurodoma: „2016 m. sausio 28 d. katedros posėdyje buvo svarstoma, ar 2008 m. patvirtintas [K. S.] daktaro disertacijos pavadinimas atitinka disertacijos turinį bei žiūrima, ar [doktorantas] turi reikiamas publikacijas, be kurių daktaro disertacija negali būti ginama. Šio posėdžio metu [K. S.] pristatė darbą, po diskusijų nutarta, kad disertacijoje per mažai nagrinėjamos Balkanų regiono problemos <...>. Vienas iš siūlymų [doktorantui] buvo atsisakyti *Balkanų atvejo* pavadinime <...>. Atsižvelgiant į šį siūlymą, [K. S.] straipsnis <...> negali būti priskiriamas [jo] disertacijos tematikai. Kita publikacija <...> tik iš dalies atitinka disertacijos tematiką. <...> Reglamento reikalavimus pilnai atitinka tik viena publikacija“ (pabraukta mūsų).

Prie atsakymo VDU pridėjo ir 2016 m. rugpjūčio 31 d. (rašto Nr. MD-42) rektoriaus įsakymą „Dėl išbraukimo iš doktorantūros sąrašų pasibaigus doktorantūros studijų laikotarpiui“.

Atlikus pareiškėjo, doktoranto mokslinio vadovo, VDU KSEK vedėjo L. A. ir VDU administracijos pateiktos informacijos bei teisės aktų analizę, nustatyta:

1. 2016 m. sausio 28 d. surengtas VDU KSEK posėdis, kuriame svarstytas doktoranto VII semestro darbo plano vykdymas. Kaip nurodoma VDU lapkričio 7 d. atsakyme (rašto Nr. G-547), „vienas iš siūlymų [doktorantui] buvo atsisakyti *Balkanų atvejo* pavadinime, tačiau turinyje palikti pavyzdžius iš šio regiono“ (pabraukta mūsų). Pasiūlymai girdimi ir posėdžio garso įrašė. Kaip anksčiau nurodyta, VDU atsakyme (rašto Nr. G-547), atsižvelgiant į posėdžio metu išsakytą siūlymą, du iš trijų pareiškėjo straipsnių yra netinkantys, nes vienas „negali būti priskiriamas [jo] disertacijos tematikai“, o kitas – „tik iš dalies atitinka disertacijos tematiką“.

Atkreiptinas dėmesys, kad nei viename atestacijos protokole nėra nurodymo doktorantui keisti temą arba pavadinimą. Toks pasiūlymas pateiktas žodžiu VDU KSEK 2016 m. sausio 28 d. posėdyje. Išanalizavus el. laiškus matoma, kad tiek A. M., tiek L. A. teiravosi dėl galimo temos keitimo, siūlė temos variantus, tačiau pareiškėjui parašius, kad temos keisti nesutinka, 2016 m. birželio 8 d. L. A. pareiškėjui rašytame laiške pabrėžė, kad „atestacijos metu tau teikiami tik patarimai, kaip būtų galima pagerinti disertacijos turinį. Doktorantas pats sprendžia, ar į juos reikia atsižvelgti, ar ne.“

Pažymima, kad doktoranto darbo ataskaitoje, prie mokslinių publikacijų, yra nurodomos keturios su disertacija susijusios mokslinės publikacijos (indėlis į monografiją³, du straipsniai Lietuvos recenzuojamuose mokslo leidiniuose, referuojamuose kitose duomenų bazėse, ir vienas straipsnis Lietuvos recenzuojamame mokslo leidinyje).

VDU KSEK 2016 m. sausio 28 d. posėdžio protokole Nr. 2 nurodyta, kad nutarta darbo plano vykdymą patvirtinti ir doktorantą „atestuoti teigiamai ([doktorantas] tarptautinėse ir respublikinėse konferencijose skaitė pranešimus disertacijos tema, rinko ir struktūravo medžiagą, reikalingą disertacijai)“. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad doktoranto darbo ataskaitoje įrašytos mokslinės publikacijos protokole neminimos.

Protokole nurodyta: „siekiant užtikrinti, kad disertacija būtų parengta laiku ir atitiktų visus disertacijai keliamus reikalavimus, 2016 m. kovo mėnesį bus surengta tarpinė neeilinė atestacija. [Doktorantas] [K. S.] [įpareigojamas] atlikti tokius darbus:

- a) Iki 2016 m. kovo 15 dienos pateikti pirminį disertacijos variantą <...>.
- b) Iki kovo 30 d. parengti mokslo publikaciją disertacijos tema ir įteikti ją leidiniui „Soter“ <...>“.

2016 m. kovo 30 d. įvykusioje neeilinėje doktoranto atestacijoje buvo aptariama vasario–kovo mėnesių doktoranto veikla.

Pažymėtina, kad darbo ataskaitoje prie planuotų ir atliktų mokslinių publikacijų nurodyta, kad „iki 2016 m. kovo 15 d. derinti dėl vietos straipsniui Sotero žurnale (2016 01 28 protokolo nurodymas)“ ir tai yra „suderinta, tema patvirtinta, parengti straipsnį iki 2016 m. gegužės mėn.“ VDU KSEK protokole (2016 m. kovo 30 d. katedros posėdžio protokolas Nr. 5) pažymėta, kad [doktorantas] „atliko nurodytus darbus (numatyto publikuoti straipsnio idėja pristatyta leidiniui „Soter“, vertinimui pateiktas disertacijos darbo planas ir tyrimų medžiaga)“.

Nors neargumentuotas įpareigojimas doktorantui parengti ir įteikti leidyklai publikaciją buvo pakeistas kovo mėnesio ataskaitos įpareigojimu derinti publikacijos vietą ir temą, tačiau, Komiteto

³ Pažymėtina, kad monografijos pratarinėje yra nurodyti pareiškėjo parašyti poskyriai. Monografijos bibliografinis aprašas Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriui žinomas.

požiūriu, K. S. „vasario-kovo mėnesiais atliko nurodytus darbus“ (Komiteto posėdžio protokolas Nr. 3). Vėlesnių atestacijų (2016 m. birželio 13 d., 2016 m. rugpjūčio 25 d.) protokoluose nėra įrašų apie įpareigojimą rengti straipsnį. Tai, kad straipsnis nebuvo rengiamas, patvirtina ir 2016 m. spalio 24 d. (rašto Nr. G-514) iš VDU gautas doktoranto mokslinių publikacijų sąrašas, kuriame 2016 m. publikuotų darbų nėra.

Reglamento 89 punkto 2 papunktis numato, kad doktorantas gali teikti ginti disertaciją, kai „svarbiausius savo tyrimų rezultatus paskelbia ne mažiau kaip dviejuose straipsniuose, išspausdintuose (arba priimtuose spausdinti) recenzuojamuose mokslo leidiniuose arba mokslinėje monografijoje“ (pabraukta mūsų).

Doktoranto VII semestro darbo ataskaitoje pateiktų publikacijų sąrašas:

Monografijos:

1. [A. R.], [A. E.], [S. E.], [A. – S. K.], [Š. I.]. Etninės muzikos gaivinimo judėjimas Lietuvoje XX a. 7 dešimtmetis – XXI a. pradžia: monografija. 2015 m. 312 p. ISBN 9786094671135.

Lietuvos recenzuojamuose mokslo leidiniuose, referuojamuose kitose duomenų bazėse:

1. [A., K.] Emiro Kusturicos filmų karnavalas // Tradicija ir dabartis: mokslo darbai. ISSN 2029-3208. 2011, Nr. 6, p. 75–89. [Duomenų bazės: IndexCopernicus].

2. [A., K.] Lietuvos totorių kilmės kunigaikščių vardai // Acta Humanitarica Universitatis Saulensis. ISSN 1822-7309. 2009, T. 8, p. 354–361.

Užsienio recenzuojamuose mokslo leidiniuose:

1. [A. K.] Litvakai Aukštosios Panemunės miestelyje: kasdienės gyvenamos ir santykio su kitomis etninėmis grupėmis ypatumai // Lietuvos žydų kultūros paveldas: kasdienybės pasaulis / sudarytojas Antanas Andrijauskas. 2013, ISBN 9789955868606, p. 290–324.

Pažymėtina, kad Kontrolierius pagal savo kompetenciją nevertino pareiškėjo publikacijų turinio. Taip pat Kontrolierius nevertino, ar šiuose straipsniuose paskelbti svarbiausi doktoranto disertacijos tyrimų rezultatai.

Atkreiptinas dėmesys, kad Tarnybai straipsnių netinkamumo priežastys pateiktos tik 2016 m. lapkričio 7 d. (rašto Nr. G-547), tačiau doktoranto 2016 m. atestacijų protokoluose jos nenurodytos.

Pažymėtina, kad 2016 m. sausio 28 d. VDU KSEK protokole Nr. 2 ir 2016 m. sausio 28 d. Komiteto posėdžio protokole Nr. 1 nurodyta doktorantą „atestuoti teigiamai“. Minėtuose protokoluose doktoranto publikacijų tinkamumo / netinkamumo vertinimas nėra nurodytas, todėl 2016 m. sausio 28 d. VDU KSEK protokolo Nr. 2 įpareigojimas „iki kovo 30 d. parengti mokslo publikaciją disertacijos tema ir įteikti ją leidiniui „Soter““ yra nepagrįstas.

2. Doktoranto VII semestro darbo ataskaitoje yra pateiktas doktoranto mokslinio vadovo atsiliepimas. Nurodoma, kad „per šį ataskaitinį laikotarpį iš [doktoranto] gauta rankraštinė disertacijos medžiaga, respondentų apklausų anketos. Susipažinta, konsultuota ir rekomenduota rengti I disertacijos variantą“.

2016 m. sausio 28 d. VDU KSEK posėdžio, kuriame svarstytas doktoranto VII semestro darbo plano vykdymas, protokole nurodyta: „siekiant užtikrinti, kad disertacija būtų parengta laiku ir atitiktų visus disertacijai keliamus reikalavimus, 2016 m. kovo mėnesį bus surengta tarpinė neeilinė atestacija. [Doktorantas] [K. S.] [įpareigojamas] atlikti tokius darbus:

a) Iki 2016 m. kovo 15 dienos pateikti pirminį disertacijos variantą <...>.

b) Iki kovo 30 d. parengti mokslo publikaciją disertacijos tema ir įteikti ją leidiniui „Soter“ <...>“.

Darbo ataskaitoje pažymėta, kad doktoranto ataskaita apsvaistyta VDU KSEK posėdyje ir teikiama išvada Komitetui „siūlyti [doktorantą K. S.] atestuoti teigiamai“.

2016 m. sausio 28 d. įvyko Komiteto posėdis ir, apsvaistčius doktoranto VII semestro darbo plano vykdymą, nutarta:

„1. [Doktoranto] [K. S.] darbo plane VII semestre numatyta veikla įvykdyta.

2. [Doktorantą] [K. S.] atestuoti teigiamai.

3. Iki 2016 kovo 30 d. surengti neeilinę atestaciją, kuriai [doktorantas] turi pristatyti pirminį disertacijos variantą.“

Reglamento 71 punktas numato, kad „jei doktorantas akivaizdžiai nevykdo studijų ar mokslinių tyrimų programos reikalavimų, doktoranto ar padalinio vadovo, taip pat Komiteto teikimu gali būti inicijuojama neeilinė atestacija“ (pabraukta mūsų).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad nepaisant, jog pareiškėjo darbo ataskaitoje pateiktame mokslinio darbo vadovo atsiliepime pažymėta, kad „rekomenduota rengti I disertacijos variantą“, 2016 m. sausio 28 d. VDU KSEK ir Komiteto posėdžiuose pareiškėjas buvo atestuotas teigiamai ir nutarta, kad pareiškėjui nurodyta veikla įvykdyta, nuspręsta surengti neeilinę atestaciją.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir vadovaujantis Reglamento 71 punktu, konstatuotina, kad neeilinės atestacijos inicijavimas, pareiškėjo atveju, nėra pagrįstas.

3. 2016 m. sausio 29 d. pareiškėjas el. laišku užklausė VDU KSEK vedėjo ir dėstytojo patarimo, ką daryti, nes „man reikia vadovo. Per 8 metus neužmezgėme ryšio, ir nedirbome su „[vadovu]“.“ Tą pačią dieną buvo atsakyta, kad „[vadovo] pakeisti neišeis“, argumentuojant Reglamento 51 punktu: „Doktorantas turi teisę teikti motyvuotą prašymą, adresuotą Doktoranto institucijos vadovui, pakeisti Vadovą ne vėliau kaip likus vieneriems metams iki doktorantūros studijų pabaigos. Doktoranto institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo doktoranto prašymą nukreipia Komitetui, kurio posėdyje jis turi būti apsvaistytas per 1 mėnesį. Jeigu doktoranto prašymas yra patenkinamas, Komitetas, atsižvelgdamas į doktoranto disertacijos temą, skelbia konkursą doktoranto vadovo vietai užimti. Jeigu Komitetas nepatenkina doktoranto prašymo, Vadovas tęsia vadovavimą. Vadovo keitimas likus mažiau nei vieneriems metams iki doktorantūros studijų pabaigos galimas tik dėl svarbios priežasties ir atliekamas Komiteto sprendimu.“ Reaguodamas į 2016 m. sausio 29 d. el. laišką doktorantas atrašė, kad „[vadovas] [koks] yra [toks] [jis] yra, ir gerai, kad reglamentas neleidžia nieko keisti.“

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjas buvo suklaidintas.

Pažymėtina, kad tokia tvarka, kai doktorantūros studijų rezultatų vertinimui VDU KSEK ir Komiteto lygmeniu vadovauja tas pats asmuo, gali suponuoti katedros ir komiteto sprendimų šališkumą ir neobjektyvumą.

4. 2016 m. vasario 11 d. pareiškėjas VDU rektoriui pateikė prašymą „spręsti susidariusią situaciją, kai vadovas nevadovauja, arba melagingai patarinėja, bei neskaito disertacijos pataisymų, dėl trukdymo studijuoti ir įvykdyti doktorantūros studijų programą. Dėl konsultanto paskyrimo“ (toliau – prašymas). Skundžiamas VDU KSEK posėdžio reikalavimas rašyti mokslinį straipsnį pabrėžiant, kad tai pažeidžia reglamentą. Taip pat nurodoma, kad jaučiamas psichologinis spaudimas iš vadovo: jis nevadovauja darbui, „nieko nepataria“, „tyčia klaidingai patarinėja“, „niekuo nepadėjo“, pareiškėją spaudžia vykdyti VDU KSEK posėdyje žodžiu išsakytas pastabas.

Reaguojant į pareiškėjo prašymą, 2016 m. kovo 8 d. buvo priimtas mokslo prorektorius įsakymas Nr. MD-033 „Dėl [doktoranto] mokslinio konsultanto tvirtinimo“, kuriuo patvirtintas mokslinis konsultantas T. K., tačiau konsultanto skyrimo pareiškėjui priežastys nenurodytos. Taip pat VDU pažymėjo, kad prašyme „yra pateikta tik asmeninė [doktoranto] nuomonė, kuri neatitinka realios situacijos“, tačiau tokia išvada neargumentuota.

Pareiškėjas prašyme nurodo, kad mokslinis vadovas neatlieka pagrindinės savo pareigos ir nevadovauja, nepadedą su metodologija. Tačiau 2015 m. gruodžio 23 d. mokslinis darbo vadovas doktorantui el. paštu rašė, kad „tiek daug disertacijų modelių yra katedroje – paimk, pastudijuok jų struktūrą ir taps aiškiau, matau, kad kai ko nesupranti“. Taip pat 2016 m. sausio 6 d. el. laiške VDU KSEK vedėjui ir dėstytojui L. A. doktorantas rašė, kad: „[vadovas] davė kai kurias disertacijas apgintas kaip pavyzdį dirbti, tai dabar lengviau“.

2016 m. sausio 25 d. atestacijos garso įrašė užfiksuota, kad mokslinis darbo vadovas pabrėžė: „rankraštinis darbas yra, bet prie jo reikia dar daug daug daug dirbti, kad jis atsistotų į savo vietą. Visų pirma, metodologiškai.“ Vadovas ir kiti komisijos nariai nurodė, kad „darbe yra daug padaryta“, „čia surinkta medžiaga, bet ji nesustruktūruota“. Doktorantas teisinosi, kad mokslinis darbo vadovas jam nepadedą, todėl jis nežino, kaip daryti, tačiau pats vadovas ir VDU KSEK posėdžio nariai priminė, kad doktorantas lankė privalomąjį kursą „Etnologijos tyrimų metodologija“.

2016 m. rugpjūčio 25 d. atestacijos garso įrašė girdima, kad doktoranto mokslinis vadovas, teisindamasis dėl doktoranto skundo metodologijos, pabrėžė, kad tai aiškinti „[vadovui] nepriklauso“.

2016 m. sausio 28 d. doktoranto K. S. atestacijai ruoštime disertacijos vadovo atsiliepime nurodyta, kad „susipažinta, konsultuota ir rekomenduota rengti I disertacijos variantą“, siūlyta atestuoti teigiamai.

2016 m. kovo 30 d. neeilinės doktoranto atestacijos doktoranto mokslinio vadovo atsiliepime rašoma, kad su „disertacijos paskutiniu variantu susipažinau tik kovo 16 dieną ją [gavęs] iš katedros, pas mane E-mail'e jos paskutinio teksto nėra. <...> Manau, kad disertacijos medžiagą reiktų dar konkretizuoti, pristatyti surinkto turinio analizę, ją telkti lentelėse ir pristatyti rezultatus išvados. Tai atlikus – teikti atestacijai“. Pateiktoje išvadoje Komitetui yra nurodoma „siūlyti [doktorantą] [K. S.] atestuoti teigiamai“.

2016 m. birželio 13 d. pareiškėjo atestacijai teiktame disertacijos vadovo atsiliepime teigiama: „nežiūrint pateiktų pastabų, konstatuoju, kad pateikta disertacijos medžiaga pasiekė beveik užbaigiamąjį etapą. <...> Rekomenduoju pabaigus disertaciją teikti jos referatą spaudai bei darbą gynybai, tačiau galutinį šį sprendimą palieku katedrai ir doktorantūros komitetui“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuoti darbo vadovo pareigų nevykdymą nėra pagrindo, tačiau atkreiptinas dėmesys į Reglamento 48 punkto 3 papunktį, kuriame nustatyta, kad doktoranto mokslinis vadovas „teikia doktorantui metodinę pagalbą, vadovauja doktoranto mokslinei veiklai ir nuolat stebi doktoranto doktorantūros proceso eigą“ (pabraukta mūsų).

Doktorantas teigia, kad mokslinis darbo vadovas jam melagingai patarinėja ir daro spaudimą keisti disertacijos temą. 2015 m. gruodžio 4 d. el. laiške doktorantui mokslinis darbo vadovas rašė: „norėčiau, kad iki Naujųjų metų man E-maile pristatytum [VADO pirminį variantą, o sausio mėnesį disertacijos I dalį“. Pareiškėjas teigia, kad „nors 2016 01 29 turėjau pateikti DISERTACIJĄ, man [vadovas] aiškino, jog turiu dirbti su įvadu ir pirma dalimi. <...> Jei būčiau [klauses], būtų neatestavę“.

VDU KSEK vedėjas ir dėstytojas L. A., reaguodamas į šį doktoranto nusiskundimą, 2016 m. vasario 11 d. laiške paaiškino, kad „[vadovas] nieko bloga nerašo – [jis] tik siūlo apsitarti dėl konkrečių darbo dalių“.

2016 m. sausio 6 d. pareiškėjas kreipėsi į VDU KSEK vedėją ir dėstytoją L. A., teigdamas, kad „man [vadovas] perdavė jog jūs o gal ir kiti asmenys sako, jog aš turiu keisti darbo temą. Informuoju, jog darbo temos nekeisiu“. Į tai buvo atsakyta aiškinant, kad „dėl disertacijos pavadinimo situacija yra tokia – paprastai daugelis doktorantų, parengę pirminį disertacijos variantą, prašo tikslinti ir disertacijos pavadinimą. Taigi klausimas yra labai paprastas – ar dabar rengiamos disertacijos pavadinimas (ir, aišku, pirmiausia turinys) atitinka tą pavadinimą, su kuriuo buvo stojama į doktorantūrą?“

Pareiškėjas teigia, kad 2016 m. sausio 25 d. atestacijoje, kai doktorantui vėl buvo siūlyta keisti disertacijos temą, doktoranto mokslinis vadovas darė spaudimą „pasikeisti temą, bet keisti ją radikaliai: kad reiktų perrašyti disertaciją, likus 1 mėnesiui iki atestacijos“.

Pareiškėjas VDU KSEK vedėjui ir dėstytojui 2016 m. sausio 26 d. el. laiške rašė: „Mano sumanymas buvo platus, bet turbūt man nepavyko padaryti tokio darbo, kokio norėjau, todėl aš pritariu, jog reikia susiaurinti ir tada viskas pavyks. Aš [pats] to noriu, nes iš tiesų aš koncentravau si į Lietuvos tyrimus <...>. Mano tyrimai tikrai yra etninių grupių tyrimai, ir aš galėsiu pervadinti temą.“

2016 m. sausio 31 d. mokslinis vadovas, atsakydamas į doktoranto klausimus dėl temos keitimo, rašė: „aš juk nereikalauju, o tik rašau „Kaip manai“. <...> tik prašau neišsiplėski ir nesiblaškyki, nes laukia dar straipsnis“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuoti doktoranto mokslinio vadovo spaudimą pareiškėjui keisti darbo temą nėra pagrindo.

Pareiškėjas teigia, kad VDU KSEK ir disertacijos mokslinis vadovas žlugdė disertaciją dėl per didelės apimties. Darbo vadovas 2016 m. rugpjūčio 4 d. el. laiške doktorantui rašė: „dėl disertacijos apimties, korektiška būtų, kad ji nebūtų trumpesnė nei 10 spaudos lankų. Kiek man teko vadovauti, visi mano doktorantai disertacijas pristatė ne mažiau 10 spaudos lankų, t.y. 160 puslapių. O [doktorantas] [V. K.], [kuris] [parašė] darbą 120 pusl. – buvo [neprileistas] prie gynimo“. Pareiškėjas nurodė, kad konsultantas patikino, „kad nieko čia nereikia trumpinti“ ir sakė, kad „praktikoje ginasi ir 300 lapų“.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Reglamento Priedo Nr. 1 „Reikalavimai mokslo daktaro disertacijai“ 5 punkte nurodoma: „Disertacijos teksto apimtis – 6-15 autorinių lankų (vienas autorinis lankas – 40 000 spaudos ženklų)“. 2016 m. rugpjūčio 23 d. pareiškėjo Tarnybai atsiųstos disertacijos apimtis – apie 18,6 autorinio lanko (743 360 spaudos ženklų).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuoti pareiškėjo žlugdymą, siūlant mažinti disertacijos apimtį, nėra pagrindo.

Kontrolierius, įvertinęs pareiškėjo, VDU KSEK vedėjo ir dėstytojo L. A., disertacijos vadovo A. M. ir VDU pateiktą informaciją ir ją patvirtinančius dokumentus, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 18 straipsnio 12 dalies 1 punktu:

n u s p r e n d ė:

Informuoti Vytauto Didžiojo universitetą ir Švietimo ir mokslo ministeriją apie Kontrolieriaus sprendimą.

Kontrolieriaus sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius

Vigilijus Sadauskas